

Arxiu històric FUNDACIÓ JAUME BOFILL

La policia a França

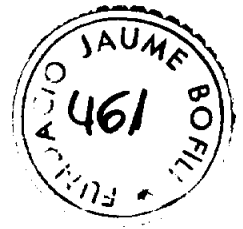
James Sarazin

NOVEMBRE 1973

FUNDACIÓ
Fundació
JAUME
Jaume
BOFILL
Bofill

LA POLICIA A FRANÇA

(Le Monde, 20.11.73)

La major part de les previsions per a 1974 del Ministeri de l'Interior, que els diputats discuteixen avui dilluns dia 19 de novembre, es referiran una vegada més a la policia. Escasos són els serveis de l'Estat que marquin la vida de la nació amb una empremta tan forta com la policia: ordre públic, seguretat individual i col·lectiva, economia, finances, joventut, política, circulació, serveis secrets. Gairebé cap dels apartats de la vida dels ciutadans s'escapa de les seves prerrogatives.

Formada en el transcurs dels temps, a partir d'una missió original de protecció a la ciutat, la policia ha vist evolucionar el seu aspecte i les seves estructures a través dels segles, sense que mai hagi estat resolta la contradicció entre una independència respectuosa de les institucions i l'obediència a governs prompts a fer-ne un instrument de poder. Així, els que han dirigit o utilitzat la policia, rarament s'han preocupat de distingir entre la llibertat que aquesta ha de garantir i l'ordre que ha de mantenir.

Des de l'origen comunal, la policia ha conegut, després d'un segle, una tendència a la centralització mitjançant un doble moviment: l'estatització i l'unificació dels serveis. Començada en 1851 pel pas de la policia de dotze comunes del Rhône sota el control de l'Estat, l'estatització fou teòricament adquirida per totes les ciutats de més de 10.000 habitants per una llei del 23 d'abril del 1941: en realitat, l'extensió es va fer en funció de les disponibilitats de les previsions del ministre de l'interior, i no fou fins, per exemple, el 10 de juliol del 1964, que el personal de la prefectura de policia de París esdevingué un cos de l'Estat.

La unificació es devia adquirir, almenys en principi, per la llei del 9 de juliol del 1966 creant una "policia nacional" que reagrupés el personal de província (antiga Seguretat Nacional) i el de la regió parisenca (Prefectura de Policia). Alguns veuen en aquestes mesures una voluntat de treure als alcaldes una part del seus poders. No es pot negar que responen també a un desig d'eficàcia. La "guerra de les policies" no és un mite, sinó més aviat una estèril i costosa rivalitat entre dues administracions.

Aquest esforç de reagrupament i de clarificació no ha conduït pas a dotar França d'una policia única. La unitat, en aquest aspecte, està feta de pluralitat. La policia nacional a la qual ens referirem més particularment en aquest article compta amb prop de 105.000 membres, però les missions de la policia incumbeixen igualment a la gendarmeria i als seus 68.000 homes, que depenen orgànicament del ministre de l'armada i estan a disposició del de l'interior. Aquesta dualitat no ha deixat de mantenir una altra forma de guerra de policies, entre "militars" i "civils", aquests últims desitgen reforçar llurs prerrogatives, mentre que testimonien certa desgana -que procedeix dels que envolten M. Marcellin- enfront d'instal·lacions temporals de la gendarmeria en zones rurals o preferència de la policia nacional en el treball judicial. Però al mateix temps, es pot comprendre el desig del legislador d'evitar, per aquesta "rivalitat", que es concentri en mans d'un sol home una força de quasi 200.000 homes, veritable armada de l'interior.

James SARAZIN

PER A FER RESPECTAR LA LLEI: 105.000 HOMES

La policia nacional està sota l'autoritat d'un director general. Disposa de serveis administratius (agrupats sota la direcció de la reglamentació) i logístics (direcció del personal i del material; direcció de les escoles i tècniques). Els serveis operacionals són cinc: seguretat pública, policia judicial, informació general, vigilància del territori, policia de l'aire i de les fronteres.

La seguretat pública

La seguretat pública agrupa, a part de París, 68.000 funcionaris repartits en dues branques d'activitat amb missions ben diferents:

- 1) Els policies urbans amb atribucions territorials limitades a 1.783 comunes (exceptuat París) que més o menys inclouen la meitat de la població francesa. Les regions rurals estan sota l'autoritat de la policia municipal i de la gendarmeria. La policia urbana compta amb uns 53.000 homes repartits localment a cada comissariat amb dos serveis:
 - a) El servei de la via pública o cos urbà (46.000 guardians de la pau, graduats i oficials) assegurant ja sigui un servei general, ja sigui missions particulars (policia de socors, companyies o seccions d'intervenció, brigades anticriminalitat);
 - b) El servei de la seguretat urbana (uns 6.700 inspectors i enquestadors civils) orientat cap a enquestes judicials en el camp de la seva circumscripció i lligat amb els serveis especialitzats de P.J. Si la localitat és suficientment important, aquest servei s'articula en seccions (criminal, costums, bars i apartaments).
- 2) Les companyies republicanes de seguretat (C.R.S.) són unitats mòbils civils encarregades, principalment, del manteniment de l'ordre. Són 60 companyies que agrupen 15.000 homes. Estan a disposició dels prefectes sobre demanda al director general de la policia nacional (excepte en cas d'un esdeveniment greu i imprevist en el qual el prefecte és autoritzat a utilitzar els C.R.S. del seu propi capítol que estan al seu departament).

A més del manteniment de l'ordre, les companyies participen també en missions de seguretat pública "tradicional": cada C.R.S. comporta una secció motociclista de 25 homes que assegura únicament missions de policia de carretera i d'autopista; les companyies de muntanya es dediquen exclusivament al salvament; cada estiu, un miler de guàrdies es transformen en nadadors-salvadors a les platges, i alguns centenars vigilen els clubs de joves; els efectius de 6 companyies reforcen per rotació la policia de l'aire i les fronteres; en fi, en tot moment, destacaments de C.R.S. poden ésser enviats a completar momentàniament la policia urbana.

La policia judicial

Segons l'article 14 del codi de procediment penal "la policia judicial està encarregada de constatar les infraccions a la llei penal, de reunir les proves i de buscar els autors mentre no s'obre una informació. Quan una informació és oberta, excuta les delegacions de les jurisdiccions d'instrucció i defereix a les seves requisicions". Cal notar que els "oficials de policia judicial" (O.P.J.) no pertanyen pas tots a la policia nacional: tenen igualment aquesta qualitat els alcaldes i els seus adjunts,

així com els oficials de gendarmeria i els gendarmes que tenen almenys cinc anys de servei i nominativament designats per decisió dels ministres de justícia i de defensa segon avís d'una comissió.

Inversament, tots els membres de la "policia judicial" no són pas forçosament O.P.J.: si els comissaris, els inspectors divisionals i els inspectors principals posseeixen aquesta qualitat, els inspectors no són altra cosa que "agents de policia judicial" (A.P.J.) amb prerrogatives menys extenses (no poden, per exemple, signar atestats, ni decidir mesures de detenció que no passin a disposició judicial. Treballant sota l'autoritat de la fiscalia l'O.P.J. rep del procurador general una habilitació que pot ésser-li retirada a títol disciplinari per la càmera d'acusació del Tribunal.

Des de la base al cim, el servei de P.J. de la policia nacional està organitzat en tres nivells:

- Les seguretats urbanes que (veure paràgraf anterior) funcionen en el marc dels comissariats centrals o de circumscripció, tracten els assumptes corrents de delinqüència o de criminalitat.
- Els serveis regionals de policia judicial (S.R.P.J.) en nombre de 17 (excloent la regió parisenca) que poden ésser ocupats en treballs que necessitin més mitjans o la immobilització d'un personal nombrós i especialitzat. Els S.R.P.J. disposen de serveis específics orientats vers certs aspectes de la delinqüència, com els grups de repressió de bandidatge, les seccions econòmiques i financeres, etc. Disposen de serveis regionals d'identitat judicial i poden demanar als laboratoris interregionals de policia tècnica, equips per a estudis tecnològics, fotogràfics, químics, toxicològics o mèdics.
- Els serveis centrals que depenen de la direcció parisenca, altament especialitzats, i que intervenen contra certes formes de delinqüència, centralitzant les informacions sobre els malfactors i podent actuar sobre el conjunt del territori. Aquestes són les oficines centrals, actualment en nombre de quatre: tràfic il·lícit d'estupefaents, tràfic d'éssers humans, bandidatge (tots tres depenen de la sots-direcció d'assumptes criminals) i falsa fabricació de monedes (sots-direcció d'assumptes econòmics i socials). Un cinquè servei dedicat a la repressió dels robatoris d'objectes d'art s'hauria de crear pròximament. Les oficines centrals treballen en estreta cooperació amb el conjunt de serveis de policia i de gendarmeria franceses que han de comunicar-los tota la informació que els pertoca.

Una tercera sots-direcció, la de la relació amb els serveis exteriors, controla els serveis regionals de policia judicial. Les tres sots-direccions de la P.J. estan, per altra part, envoltades de "seccions" especialitzades que essencialment tenen com a fi la centralització i la síntesi d'informacions relatives a certs sectors.

Informació general

Segons els termes del decret del 17 de desembre de 1951, la informació general està encarregada de buscar i de centralitzar els informes d'ordre polític, social i econòmic necessaris a la informació del govern. Disposen, per a aquesta tasca, de diverses fonts (lectura de totes les publicacions generals i especialitzades i de documentacions diverses, sondeigs d'opinió -sota la protecció de l'Oficina central de sondeigs i estadístiques- "corresponsals")

benèvolos o retribuïts en els medis polítics, sindicals, econòmics, estudiantils, veure eclesiàstics, agents infiltrats en diverses organitzacions) però també d'una gama molt estesa de mitjans menys confessables: filatures, escoltes telefòniques, intervenció de la correspondència, "trampes" mitjançant micròfons en llocs de reunions o fins i tot en domicilis, etc.

La informació així recollida del conjunt del territori pels serveis departamentals és transmesa a París (les notícies d'interès local són adreçades al prefecte) per a ésser classificada i analitzada per les diverses "seccions" que componen les sots-direccions de la informació política general, i de la informació social, econòmica i financera:

1ª secció: assumptes polítics particulars (comprenen dues cèl.lules; una per al P.C. i el P.S.U., i l'altra per als moviments revolucionaris);

2ª secció: assumptes polítics generals (dues cèl.lules: partits d'esquerra i del centre d'una part, partits de dreta d'altra part);

3ª secció: assumptes socials i sindicals (dues cèl.lules: sector públic, sector privat);

4ª secció: assumptes econòmics i financers;

5ª secció: estranger i ultramar (una cèl.lula per a cadascuna d'ambdues categories);

6ª secció: premsa (escrita i audiovisual);

7ª secció: connexions exteriors (relacions amb els altres serveis de policia, els "serveis especials" i alguns serveis estrangers anàlegs);

8ª secció: enquestes i sondeigs.

Tot aquest treball és explotat després per la 9ª secció -síntesi i difusió- que publica un butlletí quotidià i una síntesi setmanal per a ús del ministre, del primer ministre i del president de la República, així com un butlletí de documentació mensual, de difusió una mica més àmplia.

La direcció central dels R.G. està igualment assistida per serveis comuns, de rol discret però important, que comporta, principalment, juntament amb una secció "documentació" encarregada del manteniment dels arxius, una secció "mitjans tècnics" responsable de posar en marxa tots els materials que puguin servir per a recollir informació i per a tot el personal que els utilitza. Finalment, un "grup de direcció" està encarregat de les enquestes més aprofundides.

Una tercera sots-direcció, la de les carreres i el joc, s'ocupa de la vigilància dels casinos, dels cercles i dels hipòdroms i naturalment dels que els freqüenten.

Els funcionaris de la Informació general són uns tres mil en tota França, el nombre dels "informadors" és desconegut.

El servei de la vigilància del territori està encarregat, segons els termes d'un decret del 7 de novembre de 1951, "de la recerca, del control i de la repressió de totes les activitats secretes de l'estranger als departaments". La seva organització és molt concentrada i exclusivament "vertical": comprèn, a escala re

gional, "sectors" subdividits, si és necessari, en "brigades", depenent exclusivament de la direcció central i no tenint, inversament a la P.J., als R.G. o als de la seguretat pública, cap relació amb els prefectes departamentals o regionals. L'organització i el funcionament de la D.S.T. que empra prop d'un miler de funcionaris, estan coberts pel secret de defensa nacional. Se sap que la direcció comporta dues sots-direccions -estudis i formació, investigació- i tres serveis: el servei de documentació i explotació, el servei central de control i de manipulació d'agents i el servei de control d'emissions radioelèctriques.

La policia de l'aire i de les fronteres

Depèn d'un servei central parisenc i està especialment encarregada de vetllar per la circulació internacional de les persones. Compta amb prop de dos mil cinc-cents funcionaris, entre els quals hi ha un gran nombre de C.R.S.

MES DE SET MIL MILIONS DE FRANCS

Segons el projecte de llei de finances per al 1974, les previsions de la policia nacional i de la gendarmeria nacional són:

- POLICIA: 3.933 milions de francs (+ 10.5% en relació amb 1973) dels quals 3.600 milions de francs són per a les despeses del personal.
- GENDARMERIA: 3.483 milions de francs (+ 14.18% en relació amb 1973), dels quals 3.035 milions de francs són per a les despeses del personal.

LA GENDARMERIA: 68.000 HOMES

Situada sota l'autoritat del ministre de defensa, la gendarmeria nacional participa en l'exercici de la policia en virtut del decret del 20 de maig de 1903 que precisa que "la seva acció s'exerceix en tota l'extensió del territori, essent així el mateix que el de les armades". Compta amb 68.000 homes.

La Gendarmeria Departamental disposa de 3.849 brigades, en principi una per a cada cantó (40.000 homes); 201 brigades d'investigació, instalades en els departaments o en la seu dels Tribunals, executant missions de policia judicial; 15.000 gendarmes -dels quals 2.000 són oficials del cos- posseeixen la qualificació d'O.P.J.

La Gendarmeria Mòbil compta amb 125 esquadrons de 135 homes cadascun, susceptibles d'ésser enviats com a reforç a qualsevol punt del territori. La gendarmeria disposa d'armes pesades: autometralladores (una quarantena d'esquadrons, del tipus "mixte A-M" cadascun dels quals comporta un escamot) i blindats (grup G.M. de Satory).

Altres serveis de la gendarmeria asseguren les tasques de la policia: gendarmeria de transports aeris, gendarmeria marítima, gendarmeria d'ultramar, etc.

LA POLICIA DE LES POLICIES

S'anomena a vegades "policia dels policies", la inspecció general de la policia nacional, que depèn del ministre de l'interior; assegura el control sistemàtic dels serveis i procedeix a les enquestes disciplinàries que fan referència als funcionaris. Qualsevol qüestió d'un policia formula automàticament una enquesta de la inspecció general. Els membres de la inspecció general -que provenen sigui de la policia, sigui del cos prefectoral- participen també normalment en els treballs relatius a l'organització interna de la policia, reglament interior, relacions entre els serveis, racionalització de les tasques, etc.

LA PREFECTURA DE POLICIA DE PARIS

Teòricament integrada dins un dispositiu únic per a la creació de la policia nacional, la policia parisenca té bastants caràcters originals. El prefecte de policia -que comparteix les responsabilitats de l'alcalde de la capital amb el prefecte de París- conserva una autoritat directa sobre tots els efectius en servei de París -15.000 homes- i sobre la policia judicial de l'aglomeració, comprèsos els Hauts-de-Seine, la Seine-Saint-Denis i la Val-de-Marne, 3.000 homes. L'organització de la P.P. s'assembla a la de la direcció general de policia. Al costat de quatre direccions administratives (personal i material; higiene i seguretat pública; policia general; circulació, transport i comerç), es troben quatre direccions "actives": policia urbana (antiga policia municipal, que agrupa les forces en servei), informació general, policia econòmica i policia judicial.

Aquesta última té antenes dins els comissariats de barri, dotze brigades territorials (el rol de les quals s'assembla una mica al dels S.R.P.J.) i cinc brigades de direcció encarregades de les enquestes més importants: via pública, mundana, criminal, menors, investigacions i intervencions; i, a més a més, compta amb sis gabinets de delegacions judicials especialitzats en certs aspectes: assumptes financers, catàstrofes, robatoris i abusos de confiança, premsa i avortaments, xecs sense provisions o robats, desaparicions.

